

Nr 485.

Av herr **Herlitz**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition angående löne- och pensionsreglering för präster m. m.*

Intill slutet av 1930-talet behandlades den lagstiftning som rör kyrkans ekonomiska förhållanden så, att kyrkomötets samtycke till ändringar regelbundet inhämtades; ingen meningsskiljaktighet om detta förfarandes riktighet kom till synes. Efter nämnda tid har däremot en ändring skett. I vissa fall har förutvarande praxis följts; vissa lagstiftningsåtgärder ha ägt rum i oklara former; i andra fall hava — i enlighet med en från ecklesiastikdepartementets sida hävdad uppfattning — lagar utfärdats, utan att kyrkomötets samtycke inhämtats, stundom, såsom vid en ändring i ecklesiastika boställsordningen som beslöts av fjolårets riksdag, utan att kyrkomötet ens hörts.

Inom riksdagen har detta konstitutionella spörsmål ej tilldragit sig större uppmärksamhet. Ett 1936 av första lagutskottet gjort uttalande i ämnet är oklart och innefattar i varje fall ingalunda något tydligt ståndpunktstagande till förmån för den från regeringshåll hävdade meningen. Sedermera förekommande lagstiftningsfrågor — som varit av jämförelsevis begränsad räckvidd — ha ej föranlett några uttalanden. I fjol markerades det från tredje lagutskottets sida att man ej ville uttala sig om huruvida den då beslutade ändringen i ecklesiastika boställsordningen borde underställas kyrkomötet eller ej.

Nu har frågan blivit på allvar ställd. I proposition nr 156, där förslag framlägges om upphävande av 1910 års prästlöneregleringslag och en rad därtill knutna lagar och förfatfningar, förklaras avsikten vara att kyrkomötets samtycke ej skall inhämtas. Riksdagen ställes sålunda nu på allvar inför frågan, huruvida den önskar en så genomgripande förändring i kyrkomötets statsrättsliga ställning som ett sådant förfarande skulle innebära.

Till ledning för sitt ståndpunktstagande har riksdagen ej i propositionen fått någon verklig utredning av det statsrättsliga spörsmålet — vilket med hänsyn till frågans stora vikt är att beklaga. Så vansklig som frågan är, ser jag mig ej heller i stånd att på den korta tid, som står till buds för väckande av motion, förebringa en sådan. Jag får inskränka mig till att framhålla, att mot den uppfattning som kommit till uttryck i propositionen stå andra; särskilt får jag åberopa en i dagarna publicerad synnerligen beaktansvärd utredning: K. Högberg, Kungl. Maj:t och kyrkomötet, ävensom nämna, att en av f. justitierådet G. Greffberg verkställd utredning, som ännu ej utkommit av trycket, går i samma riktning.

För egen del vågar jag, av nyss antydda skäl, ej uttala någon bestämd mening om räckvidden av kyrkomötets rätt. Under alla omständigheter måste jag dock, mot bakgrunden av eljest iakttagna statsrättsliga grundsatser, betrakta det som uppseendeväckande, att lagar, som tillkommit med kyrkomötets samtycke, upphävas i annan ordning. Det riktiga vore att till detta upphävande begära samtycke av det kyrkomöte som skall sammanträda i höst; praktiska olägenheter kan detta förfaringssätt knappast medföra, då det väl finnes all anledning antaga att kyrkomötet ej skall motsätta sig vad konung och riksdag besluta. På närmare övervägande må däremot ankomma, i vilken utsträckning den nya lagstiftningen och dess framtida ändrande skall bero av kyrkomötet; därvid bör beaktande skänkas åt vad i propositionen anförts och de praktiska olägenheterna av att nödgas hänskjuta varje hithörande detaljfråga till kyrkomötet.

Med stöd av vad nu anförts tillåter jag mig hemställa,

att riksdagen vid besvarande av propositionen nr 156 måtte uttala sig på sätt som i motionen angivits.

Stockholm den 24 april 1951.

Nils Herlitz.
